

# MONETĀRAIS BIĻETENS 2010

1

Makroekonomiskajai situācijai Latvijā būtiski nemainoties, arvien jūtāmāk izpaudās pozitīvās norises, kas bija saistītas gan ar finanšu tirgu un naudas piedāvājuma dinamikas stabilizāciju, gan ar galveno tautsaimniecības konfidences rādītāju kāpumu un eksporta pieauguma atsākšanos. Saskaņā ar Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes ātro novērtējumu iekšzemes kopprodukts 4. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu saruka par 17.7% (3. ceturksnī – par 19.0%). Tomēr tautsaimniecībā saglabājās arī negatīvas tendences: janvārī līdz 16.6% palielinājās reģistrētā bezdarba līmenis, turpināja strauji samazināties mazumtirdzniecības apgrozījums.

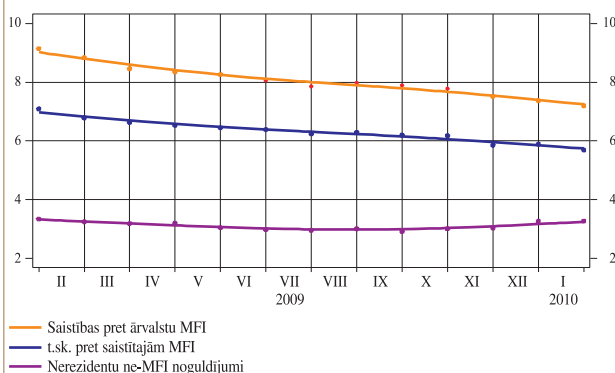
Vājš iekšzemes pieprasījums decembrī noteica noturīgu lejupslīdi mazumtirdzniecībā. Tās apgrozījums salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi saskaņā ar sezonāli izlīdzinātiem datiem samazinājās par 1.9%, bet salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (pēc darbadienu skaita izlīdzināti dati) – par 30.2%. Pēc ievērojami straujās izaugsmes novembrī saskaņā ar sezonāli izlīdzinātiem datiem apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss decembrī samazinājās par 5.7%, savukārt salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu produkcijas izlaide (pēc darbadienu skaita izlīdzināti dati) samazinājās par 5.3%. Janvārī turpināja pasliktināties kravu transporta darbības rādītāji. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu par 6.0% samazinājās pa Latvijas dzelzceļu pārvesto kravu apjoms, sarūkot tranzīta pārvadājumiem caur ostām. Kopējais apgrozījums Latvijas ostās samazinājās par 10.4%.

Janvārī, kad vairāku apstākļu ietekmē cenas parasti aug straujāk nekā gada beigās, zemam pieprasījumam un izmaksu kritumam turpinot noteikt lielākās daļas preču un pakalpojumu cenu samazinājumu, šis efekts bija neliels un patēriņa cenu palielinājās tikai par 0.2%. Kāpumu galvenokārt veidoja pārtikas produktu cenu pieaugums sezonālu faktoru dēļ, kā arī būtisks degvielas cenu palielinājums. Patēriņa cenu gada deflācija sasniedza 3.1%, bet patēriņa cenu gada pamatinflācija – –5.0%. Lai gan gada deflācija bija vērojama jau ceturto mēnesi, pēdējo 12 mēnešu vidējā inflācija joprojām bija pozitīva (2.5%), bet Māstrihtas kritērijam izmantotais saskaņotā patēriņa cenu indeksa (SPCI) 12 mēnešu vidējais pieaugums samazinājās līdz 2.2%.

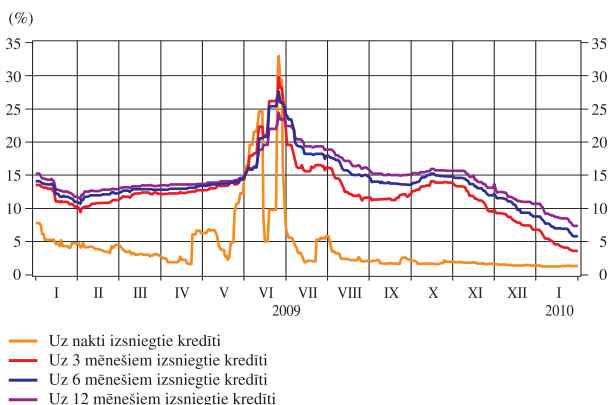
Janvārī valsts konsolidētajā kopbudžetā izveidojās pārpalikums 70.7 milj. latu apjomā, pārsniedzot iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni par 20.6%. Pārpalikums bija gan valsts pamatbudžetā, gan pašvaldību konsolidētajā budžetā, bet neliels deficīts veidojās valsts sociālās apdrošināšanas budžetā. Nodokļu ieņēmumu kritumu (20.3%) kompensēja ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības un siltumnīcefekta gāzu emisijas vienību tirdzniecības, tādējādi kopējie ieņēmumi samazinājās par 0.2%. Nozīmīgākais bija uzņēmumu ienākuma nodokļa, iedzīvotāju ienākuma nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu kritums (attiecīgi 56.5%, 25.3% un 17.3%). Budžeta izdevumi janvārī samazinājās par 3.7%. Lielākā ietekme uz kritumu bija izdevumu sarukumam atlīdzībām, savukārt palielinājās kapitālie izdevumi, izdevumi sociālajiem pasākumiem un procentu izdevumi. Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds pieauga par 93.0 milj. latu (to galvenokārt noteica valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju emisija), sasniedzot 4 358.1 milj. latu.

Janvārī vērojama nelielais naudas daudzuma apgrozībā samazinājums – naudas rādītājs M3 saruka par 1.1% – nemainīga

LATVIJAS MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) ĀRZEMJU SAISTĪBU  
GALVENO SASTĀVDAĻU DINAMIKA  
(perioda beigās; mljrd. latu)



## RIGIBOR



naudas piedāvājuma gada pārmaiņu dinamiku (-2.3%; decembrī - -2.8%). Par 2.1% saruka skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs), un par 1.4% samazinājās rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikums, tomēr gan šie rādītāji, gan naudas daudzums apgrozībā kopumā būtiski pārsniedza 2009. gada novembra līmeni.

Saglabājoties stabilitātei iekšzemes finanšu tirgū, visam nedaudz (par 0.8%) saruka latos veikto noguldījumu atlikums, bet eiro veikto noguldījumu atlikums kritās par 2.1%. Līdzīgi samazinājās gan mājsaimniecību, gan finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikums, bet mazliet pieauga nerezidentu ne-MFI noguldījumu atlikums. Iekšzemes noguldījumu atlikuma gada pieauguma temps turpināja palielināties, un janvāra beigās mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikums bija par 2.1% lielāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā.

Banku kreditēšanas politika kredītportfeļa kvalitātes krituma apstākļos joprojām bija piesardzīga, iekšzemes pieprasījums bija zems, un privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikuma kritums janvārī turpinājās (-0.5%), tomēr sarukums bija zemāks pēdējo četru mēnešu laikā. Būtiskākais bija industriālā kredīta atlikuma pieaugums (0.6%; augstākais kopš 2008. gada decembra).

Samazinoties ārvalstu mātesbanku finansējumam, janvārī kritās banku sektora aizņēmumu apjoms no saistītajām ārvalstu MFI (par 197.6 milj. latu). Banku sektora ārējiem aktīviem mēneša laikā sarūkot tikai par 84.5 milj. latu, MFI (izņemot Latvijas Banku) tīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs saruka par 94.1 milj. latu.

Naudas bāze M0 janvārī palielinājās par 100.5 milj. latu, tās negatīvajam gada pārmaiņu tempam palēninoties līdz 7.9% (mazākais gada kritums kopš 2008. gada decembra). M0 pieaugumu ietekmēja banku pieprasījuma noguldījumu atlikuma Latvijas Bankā kāpums, sarūkot noguldījumu iespējai centrālajā bankā. Vienlaikus sezonālu faktoru ietekmē mazinājās skaidrās naudas pieprasījums un bankām izsniegto kredītu atlikums, bet auga valdības noguldījumu atlikums Latvijas Bankā. Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi galvenokārt valdības noguldīto ārvalstu valūtas līdzekļu atlikuma pārmaiņu ietekmē palielinājās par 3.0%, sasniedzot rekordaugstu līmeni - 3.4 mljrd. latu. Emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem mēneša beigās bija 195.4%.

Banku sektora likviditāte joprojām bija augsta, un turpinājās starpbanku tirgus procentu likmju sarukuma tendence. RIGIBOR kredītiem uz nakti janvārī samazinājās līdz vidēji 1.31% (decembrī - 1.46%). Vēl krasāks bija ilgāka termiņa RIGIBOR kritums - 3, 6 un 12 mēnešu RIGIBOR janvāra beigās samazinājās attiecīgi līdz 3.6%, 5.8% un 7.4% (decembra beigās - 6.8%, 8.8% un 10.7%). Janvārī galvenokārt patēriņa kredītu procentu likmju kāpuma ietekmē būtiski pieauga mājsaimniecībām latos izsniegto kredītu procentu likmes, savukārt kredītu mājokļa iegādei procentu likmes turpināja sarukt. Vienlaikus palielinājās nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu procentu likmes. Kredītu procentu likmju pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi ietekmēja arī neraksturīgi zemās procentu likmes decembrī. Savukārt noguldījumu procentu likmes, bankām mazinot sezonālo aktivitāti iekšzemes resursu piesaistē, nedaudz saruka, tomēr joprojām bija samērā augstas (piemēram, mājsaimniecību latos veikto termiņnoguldījumu vidējā svērtā procentu likme - 9.9%).

Janvārī Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra, Lielbritānijas sterliņu mārciņas un Japānas jenas kurss attiecībā pret latu palielinājās attiecīgi par 2.7%, 3.7% un 4.3%.

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI	2009	2010
	XII	I
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzinātas pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)	-3.6	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	-0.5	0.2
Pēdējo 12 mēnešu gada vidējā inflācija (%)	3.5	2.5
Gada (%)	-1.2	-3.1
Patēriņa cenu gada pamatinflācija <sup>1</sup> (%)	-2.0	-5.0
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	179 235	186 295
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	16.0	16.6
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālā bilance (milj. latu)	-892.1	70.7
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	315.8	*
Imports	385.5	*
Balance	-69.7	*

<sup>1</sup> Avots: Latvijas Bankas dati.

\* Datu vēl nav.

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)	2009	2010
	XII	I
<b>MFI<sup>1</sup></b>		
M3	5 873.1	5 806.3
Repo darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	76.1	91.4
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	0.9	0.9
M2	5 796.2	5 714.1
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	2 565.2	2 542.8
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	251.6	249.9
M1	2 979.3	2 921.4
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	667.3	653.0
Noguldījumi uz nakti	2 312.0	2 268.4
Tīrie ārējie aktīvi	-3 021.6	-2 827.8
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām	13 514.9	13 444.6
Kredīts valdībai	590.8	642.0
Centrālās valdības noguldījumi	1 932.2	2 089.1
Ilgāka termiņa finanšu saistības	2 224.4	2 242.0
<b>Latvijas Banka</b>		
M0	1 645.8	1 746.3
Skaidrā nauda apgrozībā	788.2	752.4
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	837.7	984.1
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	19.9	9.8
Tīrie ārējie aktīvi	3 313.1	3 412.9
Tīrie iekšējie aktīvi	-1 667.3	-1 666.6
Kredīti	-1 151.5	-1 316.6
MFI	140.4	131.7
Valdībai (neto)	-1 291.9	-1 448.3
Pārējie aktīvi (neto)	-515.8	-350.0
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. eiro)	4 805.37	4 910.21
Zelts	191.18	193.41
Speciālās aizņēmuma tiesības	129.82	132.70
Rezerves pozīcija SVF	0.06	0.06
Ārvalstu konvertējamās valūtas	4 484.31	4 584.04
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	6 906.44	6 874.36
Zelts	274.78	270.78
Speciālās aizņēmuma tiesības	186.58	185.78
Rezerves pozīcija SVF	0.09	0.09
Ārvalstu konvertējamās valūtas	6 444.99	6 417.71

<sup>1</sup> Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI	2009	2010
	XII	I
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	1.4	1.1
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	6.7	10.1
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti latos)	12.2	18.9
t.sk. mājokļa iegādei	9.1	8.2
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.2	5.0
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.8	5.4
t.sk. mājokļa iegādei	4.5	3.9
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	5.4	4.1
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.5	0.6
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	11.4	9.9
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.1	1.1
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.3	1.4
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.2	0.2
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	3.1	2.4
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.8	0.6
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	4.0	4.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.4890	0.5020
Ls pret GBP	0.7830	0.8120
Ls pret 100 JPY	0.5330	0.5560
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

**MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE** (perioda beigās; milj. latu)

	2009	2010
	XII	I
MFI rezerves	1 233.0	1 171.9
Nacionālā valūta kasēs	120.8	99.4
Noguldījumi Latvijas Bankā	1 112.2	1 072.4
Ārzemju aktīvi	4 854.9	4 770.4
Ārvalstu valūta kasēs	63.4	68.1
Prasības pret MFI	2 983.3	2 892.5
Prasības pret ne-MFI	1 712.5	1 702.1
Pārējie aktīvi	95.7	107.7
Prasības pret centrālo valdību	519.1	572.0
Prasības pret vietējo valdību	71.8	70.0
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	395.7	405.5
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	7 195.0	7 131.5
Prasības pret mājsaimniecībām	6 088.2	6 065.5
Neklasificētie aktīvi	943.5	907.9
Pamatlīdzekļi	148.5	146.7
Nauda ceļā	16.4	14.0
Pārējie aktīvi	460.4	462.5
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	318.2	284.7
<b>Aktīvi pavisam</b>	<b>21 301.1</b>	<b>21 094.7</b>
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>391.5</i>	<i>405.1</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 114.9	1 095.0
Valsts nefinanšu sabiedrību	70.4	76.6
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	487.0	501.8
Mājsaimniecību	557.5	516.6
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	1 171.3	1 172.3
Valsts nefinanšu sabiedrību	201.6	231.9
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	426.4	390.8
Mājsaimniecību	543.3	549.6
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	2 866.8	2 814.5
Valsts nefinanšu sabiedrību	50.6	34.6
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	1 044.2	1 029.4
Mājsaimniecību	1 771.9	1 750.5
Centrālās valdības noguldījumi	640.2	640.8
Vietējās valdības noguldījumi	133.3	135.0
Tranzītfondi	3.0	3.0
Ārzemju pasīvi	11 189.7	11 011.1
Saistības pret MFI	7 374.2	7 202.4
Saistības pret ne-MFI	3 261.7	3 267.1
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	553.8	541.6
Saistības pret Latvijas Banku	140.4	131.7
Emitētie parāda vērtspapīri	153.5	150.2
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	76.1	91.4
Kapitāls un rezerves	1 624.7	1 636.5
Rezidentu	392.8	391.6
Nerezidentu	1 231.8	1 244.8
Uzkrājumi parādiem un saistībām	1 526.7	1 559.2
Neklasificētie pasīvi	660.6	654.0
Nauda ceļā	77.1	95.1
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	298.6	304.8
Saistības pret rezidentu MFI	284.9	254.1
<b>Pasīvi pavisam</b>	<b>21 301.1</b>	<b>21 094.7</b>
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>391.5</i>	<i>405.1</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).